

мышленного туризма по способу транспортировки, растет количество международных прибытий с целью промышленного туризма.

Ключевые слова: *услуга, промышленный туризм, мировой рынок услуг промышленного туризма, объект промышленного туризма, структура, рост.*

Objective. *To investigate the features and set the main development trends of the world industrial tourism service market.*

Methods. *The main research results obtained using the complex general scientific and special methods of investigation: systematization and generalization (to determine the regulatory framework of industrial tourism services quality and major examples of industrial tourism objects with world significance), statistical and structural methods of analysis (to assess the status and development trends in world industrial tourism services market).*

Results. *Scientific and methodological approach for the world industrial tourism services market analysis is proposed. The main features and trends of world industrial tourism services market are determined. The main development trends are identified: tour operators are taking steps to improve the quality of industrial tourism services; there is a permanent enrichment of industrial tourism services market by objects of industrial heritage; an increase in demand for tours and excursions to the objects of industrial heritage and industrial enterprises is recorded; almost no seasonal fluctuations in demand; increasing volumes of air transport in the structure of industrial tourism services according to the transportation; increasing the number of international arrivals for the purpose of industrial tourism.*

Keywords: *service, industrial tourism, world industrial tourism services market, object of industrial tourism, structure, growth.*

УДК (001.895:338.48):330.17(045)
Трохимчук В. В.,
кандидат економічних наук

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: trokhymchuk77@ukr.net

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА РІВНІ ДЕРЖАВИ, ГАЛУЗІ, ПІДПРИЄМСТВА

Trokhymchuk V. V.,
Candidate of Economic Sciences

Donetsk National University
of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: trokhymchuk77@ukr.net

THE ROLE OF INNOVATION IN TOURISM DEVELOPMENT AT THE STATE LEVEL, INDUSTRIES AND ENTERPRISES

Мета. *Визначення особливостей використання інновацій для активізації діяльності підприємств туристичної галузі в напрямку забезпечення власної конкурентоспроможності в умовах стрімких змін ринкового середовища.*

Методи. *В процесі обґрунтування необхідності інноваційного розвитку туризму в Україні використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, а саме: абстрактно-логічний для визначення поняття «інновації в туризмі», аналізу – для вивчення характеру змін туристичних потоків в Україні, статистичний та аналітичний – для оцінки вкладу індустрії туризму у ВВП країни та інноваційної активності туристичних підпри-*

ємств, узагальнення – для формулювання основних завдань держави в створенні умов інноваційного розвитку туризму в Україні та отриманих висновків.

Результати. На основі аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових робіт досліджені питання значення інноваційної діяльності туристичних підприємств для забезпечення їх конкурентоспроможності та економічної стійкості в умовах постійних динамічних змін господарського середовища, ефективності використання туристично-ресурсного потенціалу України та визначені першочергові заходи щодо створення цілісної системи управління інноваційним розвитком держави, регіону, підприємств туризму.

Ключові слова: інновації в туризмі, конкурентоспроможність, туристичний потенціал, в'їзний туризм, внутрішній туризм, інноваційна активність.

Постановка проблеми. Туризм сьогодні є одним з тих основних видів діяльності, що забезпечує високий рівень доходів та швидко розвивається, а тому є найперспективнішою сферою господарювання. За даними Всесвітньої туристичної організації туризм складає 10% світового ВВП, забезпечує 6% світового експорту товарів та 30% світового експорту послуг, кожний одинадцятий робітник зайнятий у сфері туризму [1]. Крім того, туризм сприяє міжрегіональному та міжнародному культурному обміну та здійснює непрямий мультиплікативний вплив на сумісні галузі (транспорт, торгівля, будівництво, легка промисловість, сфера обслуговування, громадське харчування, зв'язок, реклама), що підтверджує його економічну й соціальну значимість для економіки багатьох країн. Водночас сучасна жорстка конкуренція на туристичному ринку, розвиток ринкового механізму та глобалізаційні процеси суттєво загострили проблему конкурентоспроможності підприємств туристичного господарства, які потребують закріплення позицій на ринку з метою отримання максимального прибутку. Каталізатором забезпечення стійкості туристичних підприємств в умовах невизначеності і постійних динамічних змін можуть стати тільки інновації як єдиний спосіб утриматися на рівні лідерів галузі. Вказані обставини зумовлюють необхідність аналізу ролі інновацій в забезпеченні сталого розвитку туризму та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств галузі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наразі дослідження проблематики застосування інновацій в туристичній індустрії набирає обертів, результатом чого є значна кількість наукових праць, присвячених визначенню сутності економічної категорії «інновації», їх особливостям у сфері туризму, видам, функціям та управлінню ними в умовах ринкової економіки, обґрунтуванню їх доцільності та чинників впливу на процес розробки інноваційного продукту, вибору напрямків його застосування, виокремленню принципів інноваційної діяльності. Акцент на актуальності питань використання інновативних підходів в діяльності туристичних підприємств простежується в роботах Давидової О., Кукліної Т., Зуєвої М., Кальченко О. та інших науковців. Але недостатньо дослідженими залишаються проблеми забезпечення конкурентних переваг українських підприємств туристичної галузі в умовах розвитку процесів взаємозв'язку і взаємозалежностей національних економік та виключної ролі інновацій у формуванні їх конкурентоспроможності в світовому господарстві.

Мета статті. Визначення особливостей використання інновацій для активізації діяльності підприємств туристичної галузі в напрямку забезпечення власної конкурентоспроможності в умовах стрімких змін ринкового середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна має вагомі об'єктивні передумови, щоб увійти до найрозвиненіших у туристичному відношенні країн світу: вигідне геополітичне розташування, сприятливі кліматичні умови, розвинену мережу транспортних сполучень, культурно-історичні пам'ятки, широку індустрію подорожей та туризму. На даний час створено 11 національних природних парків, 4 біосферні заповідники, 17 державних природних заповідників, численні заказники, дендропарки, пам'ятки садово-паркового мистецтва. В Україні налічується 150 тисяч пам'яток культури, історії, археології, містобудування і архітектури, палацово-паркового мистецтва, понад 300 музеїв, 7

національних історико-культурних заповідників. Найціннішими є пам'ятки епохи держави «Київська Русь» – 80 відсотків пам'яток цього періоду зосереджені саме на території України. Наскільки є ефективним використання даного потенціалу можна оцінити за даними табл. 1.

На основі розрахункових даних можна визначити, що за останні п'ять років величезний туристичний потенціал України реалізується не повною мірою в напрямку розвитку найбільш перспективних в'їзного та внутрішнього туризму, не використовується як сфера, в якій можна сформувати переконливі конкурентні переваги. Кількість іноземних та внутрішніх туристів, починаючи з 2013 р., постійно скорочувалась, причому пік скорочення фіксується головним чином в політично й соціально нестабільному 2014 р. : іноземних туристів – 93%, внутрішніх туристів – 54%.

Таблиця 1 – Динаміка змін в'їзних та внутрішніх туристичних потоків в Україні

Роки	Кількість іноземних громадян, які відвідали Україну		Кількість туристів, що обслуговувались суб'єктами туристичної діяльності		Із загальної кількості туристів					
	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	іноземні туристи		внутрішні туристи		екскурсанти	
	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %	абсол. зміни, осіб	відн. зміни, %
2011	211969	1	-80780	-4	-101564	-30	66339	10	-1130497	58
2012	1597527	7	800719	36	35793	15	58332	8	42028	5
2013	1658404	7	453620	15	-37753	-14	-71355	-9	-207104	-24
2014	-11959720	-48	-1029227	-30	-215241	-93	-379869	-54	516778	79
2015	-283221	-2	-405513	-17	-1911	-12	34281	11	-1049231	-89

Примітка. Розроблено автором на основі [2].

Варто зазначити, що 2014 рік в українському туризмі виявився найскладнішим: попит на туристичний продукт впав майже у 2 рази. На жаль, величина в'їзного потоку іноземних туристів у 2016 році також зменшиться на 12%, порівнюючи з 2013 р. на 55 % , що складає 11,1 млн. туристів [3, с. 50], адже розвиток в'їзного та внутрішнього туризму зміг би пожвавити ділову активність, сприяв би зростанню платоспроможного попиту, збільшенню обсягів виробництва та реалізації товарів і послуг, що поступово сприяло б перетворенню галузі на детермінанту соціально-економічного розвитку держави. За підрахунками експертів, держава щорічно втрачає до 1 млрд. потенційних валютних надходжень від експорту туристичних послуг [4].

Такі показники говорять про суттєве зниження конкурентоспроможності України в останні роки, адже, незважаючи на низку несприятливих чинників, туристична

галузь в Україні до 2011 року динамічно розвивалась: аналіз туристичних потоків у країні показував суттєві темпи росту в'їзного туризму впродовж 2000 – 2011 рр. (середньорічний приріст становив 12,6%), відносно стабільний розвиток виїзного туризму (середньорічний приріст – 3,8%) та стабільну динаміку внутрішніх потоків (2,7%) [5, с. 16].

Про неефективне використання туристичних ресурсів в Україні свідчить й дуже низька частка туристичної галузі (1,5 – 2,5%) в структурі ВВП країни. За даними доповіді О. Шуплат, внесок сфери туризму у ВВП не перевищує 2,5 млрд. дол., туристичний експорт в Україні у 2015 р. становив 1,6 млрд. дол., за рівнем залучення капітальних інвестицій в туризм Україна посіла 115 місце з 184 країн, з показником 0,2 млрд. дол.; у 2011 – 2015 рр. 45% підприємств сфери туризму були нерентабельними (найбільша кількість збиткових підприємств була у сфері мистецтва, спорту, розваг та відпочинку). Хоча саме власні кошти при здійсненні інвестиційної діяльності в країні залишаються для вітчизняних підприємств основним джерелом фінансування (63,3%). Статистичні дані засвідчують, що у 2015 р. загальний обсяг капітальних інвестицій в сферу туризму склав 1,9 млрд. грн. Зрештою, впродовж 2011 – 2014 рр. їх питома вага становила в середньому 1,25% від загального обсягу по країні. У 2015 р. цей показник знизився до 0,8%, найменше коштів надійшло до підприємств з тимчасового розміщення харчування – 0,39 % та мистецтва, спорту та розваг – 0,37 %. Зрозуміло, що такий рівень є недостатнім, наприклад, у світі на них припадає 4,3% загального обсягу інвестицій [6].

Отже, за показниками частки туризму в структурі ВВП туристичного експорту обсягу капітальних інвестицій, Україна значно відстає від європейських країн з подібним туристичним потенціалом, а за показником державного фінансування в сфері туризму маємо в 200 разів менші обсяги. Україна використовує менш ніж третину від наявного туристичного потенціалу. Причина полягає в тому, що розвиток сфери туризму розглядається в Україні як другорядний, а дії влади щодо законодавчої та організаційно-економічної підтримки – безсистемними. Також стримують розвиток туризму в Україні недосконалість й непослідовність економічних реформ, нормативно-правового поля, відсутність необхідних інвестицій для розвитку внутрішнього та в'їзного туризму, несприятливий бізнес-клімат, чинники управлінського, економічного, екологічного, політичного, соціального та культурного характеру.

На сьогодні було б доречно вдало скористатись порадою генерального секретаря Всесвітньої туристичної організації Талеба Ріфаї: «Україна є благословенним місцем з таким величезним потенціалом і такою великою кількістю можливостей. Наразі в Україні складні часи, але не можна дозволяти негараздам гальмувати розвиток туризму. Імідж України в світі – позитивний. І вам треба використовувати це, заробляти на цьому» [7]. Тому безальтернативним засобом вирішення окреслених проблем повинні стати інноваційні технології та інфраструктурні рішення.

Термін «інновація» в сучасному його розумінні першим застосував Й. Шумпетер, який був переконаний, що це «суттєва зміна функції того, що виробляється, природа якої проявляється в новому поєднанні та комерціалізації всього, що використовує нові матеріали й компоненти, впроваджує нові процеси та організаційні форми, відкриває нові ринки» [8, с. 21]. Отже, інноваціями в туризмі можна вважати розробку та створення нових туристичних проєктів, реалізація яких призведе до якісних зрушень у функціонуванні та розвитку підприємств галузі. Позитивний ефект застосування інновацій в туризмі полягає у підвищенні конкурентоспроможності туристичного продукту, в унікальності туристичних послуг та появі принципово нових видів туризму.

Стратегічна мета розвитку туризму в Україні ґрунтується на створенні продукту, конкурентоспроможного на світовому ринку, здатного максимально задовольнити туристські потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток

територій та їх соціально – економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історично-культурної спадщини.

Специфіка впровадження інновацій в туризмі базується на створенні сприятливого внутрішнього (організаційно-технічна готовність до нововведень, фінансові можливості, чітка взаємодія всіх зацікавлених в інноваційному розвитку осіб) й зовнішнього (платоспроможний попит населення, державна підтримка туризму, умови галузевої конкуренції) середовища для розробки різних видів інновацій, що реалізується через спільні зусилля підприємств туристичної галузі та державних і місцевих органів державної влади. Інноваційно активними в туристичній діяльності за даними 2011 р. є близько 30% підприємств основними джерелами фінансування, для яких були власні кошти – 88%, позикові кошти – 10%, участь держави – 4%. Серед причин низької інновативної активності виділяються недостатність власних коштів та складна економічна ситуація в країні [9, с. 62].

Таким чином, у вирішенні проблем інноваційного шляху економічного розвитку зацікавлені підприємницькі структури, оскільки інновації забезпечують зниження собівартості продукції і послуг, зростання рентабельності виробництва і конкурентоспроможності продукції. У цьому має бути зацікавлена й держава, оскільки за рахунок вказаних чинників зростає його економічна потужність, збільшуються платежі до бюджету, з'являються великі можливості для забезпечення зростання добробуту населення. Але представники суспільних організацій в сфері туризму наголошують на зворотному: некомпетентних діях виконавчої влади в цій сфері, її майже постійної бездіяльності, відсутності податкового і фінансового стимулювання розвитку туристичних підприємств, в тому числі й інноваційної його складової.

В туристичній індустрії України працює високоінтелектуальний контингент, що має достатньо розвинуті комунікативні навички, розуміє необхідність застосування інновативних підходів в управлінні галуззю, сформовано сприятливе конкурентне середовище лідерів та експертів, досить високий рівень самоорганізації, представлений Радою туристичної індустрії України, Асоціацією індустрії гостинності України, Асоціацією екскурсиводів України, Асоціацією ділового туризму України, Громадською організацією Open Ukraine, діяльність яких спрямована на ефективне використання туристичного потенціалу України. Але без належного нормативно-правового середовища всі розробки цих громадських організацій матимуть лише приватний, а не державно-іміджевий характер.

На сучасному етапі розвитку світового туризму держави та уряди відіграють першочергову роль, а приватно – підприємницький сектор – часткову, адже самостійно не може задовольнити потреби у великих інвестиціях для розвитку туристичних підприємств та елементів інфраструктури туризму. В Україні держава відсторонилась від галузі, що проявилось у відсутності в державному бюджеті 2015 – 2016 рр. статті витрат на туризм, нестабільності інституту управління, частих змінах підходів до управління туристичною галуззю. За останні 15 років 6 разів реформувався центральний орган виконавчої влади в галузі туризму, відсутні плановість роботи Експертної ради, контроль за виконанням рішень, наявна бездіяльність більшості створених робочих груп, тож, в результаті – її робота є малоефективною в реформуванні туристичної галузі.

Так, основними завданнями державної влади в Україні є:

- створення Міністерства туризму або Національної туристичної адміністрації в складі Міністерства економічного розвитку і торгівлі для управління величезним туристично-ресурсним потенціалом, основними функціями яких має стати визначення та розробка принципів політики в сфері туризму, програм їх реалізації, механізму контролю і дослідження результатів діяльності.

- розробка цілісної стратегії розвитку туризму, що враховуватиме зарубіжний досвід в туризмі, створення національного туристичного продукту, конкурентосп-

роможного на міжнародному ринку, мережі туристичних представництв для його просування; проведення рекламно-інформаційної діяльності; приведення нормативно – правової бази туристичної індустрії у відповідність з міжнародними стандартами, зокрема, Закон «Про туризм» має містити основні вимоги та механізм реалізації туристичних послуг підприємствами, стимулювати розвиток пріоритетних для держави в'їзного та внутрішнього туризму, а також діяльність вітчизняних туроператорів.

– прийняття комплексу законодавчих актів і розпоряджень, що забезпечуватимуть сприятливе правове середовище для розвитку інноваційної діяльності в туризмі; формування в Україні системи взаємодіючих та взаємодоповнюючих інноваційних структур: інноваційних центрів, технопарків, технополісів, центрів оцінки технологій, агентства по трансферу технологій, бізнес центрів, бюро патентного та юридичного захисту, інтелектуальної власності, бюро незалежної експертної оцінки проектів, відділи маркетингу і реклами продукції, центри міжнародного зв'язку і телекомунікацій, лізингові і транспортні компанії, центри підготовки і підвищення кваліфікації працівників туристичного бізнесу та ін.

– формування в Україні системи взаємопов'язаних фінансових інститутів, призначених для фінансування інфраструктури інноваційної діяльності й інноваційних проектів в галузі туризму та рекреації. Це створить умови для інвестицій, прискорить процес покращення інвестиційного клімату, виробить стимули для більш як 1 млн. зайнятих у галузі [10] до інноваційного розвитку, заохочувати в'їзний та внутрішній туризм, спрощення прикордонного режиму, рекламу на закордонних ринках.

Такий комплекс заходів забезпечить туристичну галузь України цілісною системою управління, що відповідатиме сучасним і перспективним вимогам динамічного розвитку, та реалізуватиметься на рівнях держави, регіону, підприємства.

Висновки. Статистичний аналіз показників функціонування системи національного туризму України показав необхідність визнання сфери туризму стратегічно важливою та пріоритетною галуззю в структурі народного господарства. Це надасть великі можливості для розвитку інноваційної діяльності туристичних підприємств, адже інновації є єдино можливим фактором підвищення їх конкурентоспроможності в постійно мінливому ринковому середовищі. Інновації означатимуть покращення умов праці, більш повне використання інтелектуальних, матеріальних, фінансових можливостей підприємства, максимальну реалізацію комерційного потенціалу, стійкий розвиток туризму. Для вирішення проблем інноваційного шляху економічного розвитку туристичної галузі України мають бути розроблені політика і стратегія розвитку галузі, де були б визначені найбільш важливі завдання галузі, методи та інструменти їх реалізації. Лише за наявності такої політики і стратегії виникає можливість розробки і здійснення програм відповідних інноваційних процесів. Метою розвитку туризму в Україні є створення сприятливого організаційно-правового і економічного середовища для розвитку даної галузі, формування конкурентоздатного на світовому ринку вітчизняного туристичного продукту на основі використання природного і історико-культурного потенціалу України, а стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні полягає в розробці державної політики у галузі туризму як пріоритетного напрямку розвитку національної культури і економіки. Інноваційний шлях розвитку галузі туризму повинний, перш за все, базуватись на створенні сприятливого внутрішнього та зовнішнього середовища, в якому функціонує підприємство. В цьому контексті перспективними в подальшому є дослідження інституційних механізмів забезпечення державної політики в сфері туризму та мотиваційних систем до різних форм заохочення інноваційної діяльності.

Список літератури / References

1. Статистика світового туризму [Електронний ресурс] /Всесвітня туристична організація. – Режим доступу: <http://www.unwto.org>.
Statystyka svitovoho turyzmu [Statistics of world tourism]. / Vsesvitnia turystychna orhanizatsiia. Available at: <http://www.unwto.org>.
2. Туристичні потоки 2000 – 2015 рр. [Електронний ресурс] /Державний комітет статистики. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki.
Turystychni potoky 2000 – 2015 rr. [Tourist flows 2000 – 2015]. /Derzhavnyi komitet statystyky. Available at: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki.
3. Ліптуга І. Л. Український туризм: тренди, прогнози /І. Л. Ліптуга, Т. І. Ткаченко
//Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди: Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Київ, 7 квіт. 2016 р.): тези /відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ: Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2016. – 362 с.
Liptuha, I. L., Tkachenko T. I. (2016). Ukrainyskyi turyzm: trendy, prohnozy. [Ukrainian tourism: trends and forecasts]. Tezy Mizhnar. Nauk. – Prakt. Konf. “Turystychnyi, hotelnyi i restorannyi biznes: innovatsii ta trendy”. Kyiv, 362 p.
4. Романюк С. Туристична галузь України: руїна чи низький старт [Електронний ресурс] /Портал для професіоналів «Новости турбізнеса». – Режим доступу: http://novosti-turbiznesa.info/article/turistichna_galuz_ukraini_ruina_chi_nizkij_start.html.
Romaniuk, S. Turystychna haluz Ukrainy: ruina chy nyzkyi start [Tourism industry Ukraine, wasting or low start]. /Portal dlia professyonalov «Novosty turbyznesa». Available at: http://novosti-turbiznesa.info/article/turistichna_galuz_ukraini_ruina_chi_nizkij_start.html.
5. Грабовенська С. П. Сучасний стан і тенденції розвитку туристичної галузі України /С. П. Грабовенська //Young Scientist. – 2016. – № 8 (35). – С. 15 – 18.
Hrabovenska, S. P. (2016). Suchasnyi stan i tendentsii rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy [The current state and trends of the tourism industry in Ukraine]. Young Scientist, no. 8 (35), pp. 15 – 18.
6. Шуплат О. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму [Електронний ресурс] /Доповідь. – Режим доступу: <http://komsport.rada.gov.ua/uploads/documents/30593.pdf>.
Shuplat, O. Finansove zabezpechennia investytsiinoi diialnosti pidpriemstv sfery turyzmu [Financial support for investment in tourism enterprises]. Dopovid. Available at: <http://komsport.rada.gov.ua/uploads/documents/30593.pdf>.
7. Туристичні тренди – 2016 в Україні та світі /УКРІНФОРМ. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/1981037-turisticni-trendi2016-v-ukraini-ta-svitipoglad-z-berlinskoi-vistavki.html>.
Turystychni trendy – 2016 v Ukraini ta sviti [Travel Trends – 2016 in Ukraine and abroad]. UKRINFORM. Available at: <http://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/1981037-turisticni-trendi2016-v-ukraini-ta-svitipoglad-z-berlinskoi-vistavki.html>.
8. Новиков В. С. Инновации в туризме /В. С. Новиков. – М.: Издательский центр «Академия», 2007 – 208 с.
Novikov, V. S. (2007). Innovatsyy v turizme [Innovations in Tourism]. Moskow. Yzdatelskyu tsentr «Akademyia», 208 p.
9. Біловодська О. А. Аналіз інноваційної діяльності туристичної галузі України /О. А. Біловодська, Я. М. Коцур //Економічні проблеми сталого розвитку: Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Суми, 24 – 26 квітня 2013 р.): матеріали у 4 т. – Т.4. – С. 62 – 63.
Bilovodska, O. A., Kotsur Ya. M. (2013). Analiz innovatsiinoi diialnosti turystychnoi haluzi Ukrainy [Analysis of innovation of the tourism industry Ukraine]. Materialy Mizhnar. Nauk. – Prakt. Konf. “Ekonomichni problemy staloho rozvytku”. Sumy, p. 62 – 63.

10. Козлова Т. Особый путь туризма Украины: саморегулирование [Электронный ресурс] /Портал для профессионалов «Новости турбизнеса». – Режим доступа: http://novosti-turbiznesa.info/article/osobyj_put_turizma_ukrainy.html.

Kozlova, T. Osobyu put turizma Ukrainy: samoregulirovanie [Special way of tourism in Ukraine: self-regulation]. /Portal dlia professionalov «Novosty turbyznesa». Available at: http://novosti-turbiznesa.info/article/osobyj_put_turizma_ukrainy.html

Дата надходження авторського оригіналу в редакцію: 07. 11. 2016 р.

Цель. *Определение особенностей использования инноваций для активизации деятельности предприятий туристической отрасли в направлении обеспечения собственной конкурентоспособности в условиях стремительных изменений рыночной среды.*

Методика. *В процессе обоснования необходимости инновационного развития туризма в Украине использованы общенаучные и специальные методы исследования, а именно: абстрактно-логический – для определения понятия «инновации в туризме», анализа – для изучения характера изменений туристических потоков в Украине, статистический и аналитический – для оценки вклада индустрии туризма в ВВП страны и инновационной активности туристических предприятий, обобщения – для формулирования основных задач государства в создании условий инновационного развития туризма в Украине и полученных выводов.*

Результаты. *На основе анализа отечественных и зарубежных научных работ исследованы вопросы важности инновационной деятельности туристических предприятий для обеспечения их конкурентоспособности и экономической устойчивости в условиях постоянных динамических изменений хозяйственной среды, эффективности использования туристско-ресурсного потенциала Украины и определены первоочередные мероприятия по созданию целостной системы управления инновационным развитием государства, региона, предприятий туризма.*

Ключевые слова: *инновации в туризме, конкурентоспособность, туристический потенциал, въездной туризм, внутренний туризм, инновационная активность.*

Objective. *To define innovation features to enhance the tourism industry enterprises activity in ensuring its own competitiveness in a rapidly changing market environment.*

Methods. *During the rationalization the innovative development necessity of tourism in Ukraine the general scientific and special methods of investigation were use: abstract and logical method for the notion «Innovations in Tourism» defining, method of analysis to study the nature of changes in Ukrainian tourist flows, the statistical and analytical to assess the contribution of tourism industry in GDP and innovation activity of tourism enterprises, generalization to formulate the government main tasks in creating the conditions for innovative development of tourism in Ukraine and finding conclusions.*

Results. *Based on the analysis of domestic and foreign scientific papers the issues of tourism enterprises innovation importance for ensuring the competitiveness and economic sustainability in conditions of constant dynamic changes in the economic environment, efficiency of using the tourist resource potential of Ukraine were considered and the priority measures for creating an integrated system of the state, regional tourism enterprises innovative development were identified.*

Keywords: *innovation in tourism, competitiveness, tourism potential, inbound tourism, domestic tourism, innovative activities.*